

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ИНСТИТУТ ЗА МЕНТАЛНО ЗДРАВЉЕ

Број 4255/4-1

Датум 20.12. 2024. год.
БЕОГРАД, Милана Кашанина бр. 3

ИНСТИТУТ
ЗА МЕНТАЛНО
ЗДРАВЉЕ

Стратешки план

2025 - 2029.

Београд, децембар 2024. године

САДРЖАЈ

1. Увод.....	2
1.1. Историјат и досадашњи успеси Института за ментално здравље.....	2
1.2. Делатност Института за ментално здравље данас	6
1.3. Кадровски ресурси	8
2. Изјава тима руководиоца.....	10
3. Ситуациона анализа – контекст и утицај на ментално здравље	12
3.1. Политички и правни оквир	12
3.2. Економски оквир.....	12
3.3. Друштвени оквир	13
3.4. Технолошки оквир	15
3.5. Еколошки оквир	16
4. Принципи рада и вредности Института за ментално здравље	17
4.1. Принципи.....	17
4.2. Вредности	18
5. Изјава о мисији и визији.....	19
5.1. Мисија	19
5.2. Визија	19
6. SWOT анализа	19
7. Стратешки циљеви.....	26
7.1. Стратешки циљ 1. Превенција менталних поремећаја и унапређење менталног здравља.....	27
7.2. Стратешки циљ 2. Побољшање квалитета услуга усмерених на дијагностику и лечење менталних поремећаја	28
7.3. Стратешки циљ 3. Унапређење компетенција стручњака кроз образовање и научно истраживачки рад.....	29
7.4. Стратешки циљ 4. Оснаживање ресурса и капацитета ИМЗ	29
7.5. Оперативни циљеви	29
8. Праћење, оцена успешности и учење	33
9. Оперативни план за 2025. годину	Error! Bookmark not defined.
Анекс 1. Нормативни оквир Института за ментално здравље	34

1. Увод

1.1. Историјат и досадашњи успеси Института за ментално здравље Историјат

Институт за ментално здравље основан је 1963. године као прва специјализована установа за ментално здравље у Југославији и једна од првих те врсте у Европи. Од самог почетка, Институт је био пионир у области менталног здравља, постављајући стандарде за клиничку праксу, превенцију и научноистраживачки рад.

Током више од шест деценија постојања, Институт је развијао иновативне приступе заштите менталног здравља, пружајући услуге за све узрасне групе – од деце и адолесцената до одраслих. Као референтна установа у Србији, одиграо је кључну улогу у унапређењу система менталног здравља кроз мултидисциплинарни приступ и сарадњу са домаћим и међународним партнерима. Водећи стручњаци у области менталног здравља, који су обликовали рад Института, креирали су прве националне иницијативе за унапређење психијатријске праксе и поставили темеље модерне психијатрије у Србији. Институт је остао пионир у образовању, истраживању и клиничком раду, задржавајући статус симбола иновације, стручности и посвећености добробити заједнице.

Данас је Институт јединствен у Србији по томе што под истим кровом обједињује услуге за децу, адолесценте и одрасле, комбинујући клинички рад, превенцију и научноистраживачке активности. Институт наставља да развија иновативне приступе и оснажује своју мултидисциплинарну традицију унапређења менталног здравља.

Достигнућа

Институт за ментално здравље постигао је кључне циљеве из претходног стратешког плана, упркос изазовима попут пандемије COVID-19 и трагичних догађаја из маја 2023. године. У ванредним околностима, Институт је ставио на располагање значајан број стручњака — лекара, медицинских сестара, техничара, психолога и социјалних радника — за подршку медицинским службама, укључујући COVID болнице. Организована је психосоцијална телефонска подршка и формиран су тимови за кризна стања, који су интервенисали у школама и другим заједницама, по потреби.

Услед потребе за мултисекторском и дугорочном подршком након трагичних догађаја 3. и 4. маја 2023. године, Влада Радна група за подршку менталном здрављу и сигурности деце и младих покренула је **Пројекат кризне психосоцијалне подршке заједници**. Пројекат, који координира Институт за ментално здравље у сарадњи са Друштвом психолога Србије и УНИЦЕФ-ом, представља кључни стратешки одговор у области менталног здравља заједнице. У том контексту, **пројекат је стратешки успех у заштити менталног здравља деце и младих**.

Одмах након кризе, Институт је иницирао и координисао психосоцијалну подршку у кризним школама. Директни корисници подршке укључили су ученике, наставнике и родитеље из 12 школа у Београду, Младеновцу и Смедереву. Институт је формирао супервизорски тим стручњака који су континуирано пружали консултације и евалуацију како би осигурали квалитетну подршку деци и породицама.

Пројекат је обухватио преко 3,800 корисника (подаци до октобра 2024 јер и даље траје подршка) у кризним школама и широј заједници, с посебним фокусом на рањиве групе попут ученика и наставника из ОШ "Владислав Рибникар". Такође, два значајна истраживања спроведена су ради процене дугорочних потреба и оснаживања система подршке.

Прво истраживање, „Психолошка процена деце и адолесцената након масовних пуцњава у Србији“, обухватило је 262 ученика, са 27,2% деце која су указала на потребу за додатном подршком, док је код 3,9% индикована хитна стручна интервенција. Друго истраживање, прва национална студија о преваленцији психијатријских поремећаја код деце у Србији, спроводи се у сарадњи са Филозофским и Медицинским факултетом и обухватиће велики број ученика широм земље.

Институт је обезбедио системску подршку изградњи капацитета образовног сектора и израдио три публикације (два превода и једну оригиналну публикацију) за наставнике и школско особље које су сада доступне на сајтовима Института и Министарства просвете, науке и технолошког развоја. Публикације пружају смернице за препознавање знакова трауме и пружање психолошке прве помоћи, оснажујући запослене у образовном сектору да адекватно одговоре на потребе деце и младих.

Успостављени су нови капацитети - у априлу 2024. отворен је Центар за младе (ЦЕЗАМ), који сада представља један од стубова дугорочне превентивне подршке у оквиру пројекта. Центар је до сада пружио услуге за више од 1400 младих (подаци до октобра 2024 јер и даље траје подршка), кроз програме психосоцијалне подршке, образовне активности и велнес. Присуство оваквог простора у заједници доприноси ширењу свести о значају менталног здравља и превенције.

Кроз пројекат је извршен значајан јавни утицај на подизање свести грађана. Кроз медијске кампање, јавне наступе и објаве, процењује се да су активности пројекта стигле до преко 2 милиона грађана у Србији. Институт је подржао платформу „СвејеОк“ за онлајн психолошко саветовање, која је до сада реализовала преко 1,300 чет-сесија и 353 индивидуална саветовања, доприносећи мисији подршке младима у реалном времену.

Пројекат кризне психосоцијалне подршке остварује трајне резултате у јачању система подршке за децу и младе у Србији. Институт за ментално здравље је, кроз координацију и партнерства, успоставио важан модел дугорочне подршке заједници, доприносећи ширењу свести о важности менталног здравља као кључне компоненте друштвеног благостања.

Клиника за одрасле наставља да пружа високоспецијализоване услуге, захваљујући едукованом и посвећеном кадру, тимском раду и ефикасности у третману без листа чекања. Завршен акредитациони процес додатно потврђује квалитет услуга.

Иновативни приступи укључују разматрање отварања телеконсултација за нове родитеље у оквиру Кабинета за перинаталну психијатрију, чиме би се додатно подржале осетљиве групе. Такође, формирање новог Кабинета за АДХД код одраслих представља одговор на све већу свест пацијената и колега о овом стању. Клиника је задржала свеобухватност покривања целе популације, уз посебан фокус на психотерапијски рад и структуру прилагођену осетљивим групама.

Поред тога, обновљен и редовно одржаван Социотерапијски клуб четвртком пружа додатну подршку пацијентима, а постојање могућности за развој психијатријске генетике и присуство неурофизиологије оснажују капацитете клинике за будуће изазове.

Током 2024. године, делимично је реновирано Клиничко одељење за психотичне поремећаје. Преграђивањем дневног боравка за пацијенте креиране су две просторије – једна за пушаче и друга за непушаче. Овим унапређењем подигнут је ниво квалитета услуга, са посебним акцентом на заштиту непушача од излагања дуванском диму, чиме је значајно побољшана брига о њиховом здрављу и комфору.

Клиника за болести зависности остварила је значајан напредак у периоду од 2020. до 2024. године, упркос бројним организационим и логистичким изазовима. Једна од највећих промена догодила се крајем 2023. године, када су дневне болнице премештене на нову локацију у улици Кнегиње Зорке. Овај потез омогућио је решавање дугогодишњих проблема у вези са простором, након што је објекат у Пауновој улици, који је Клиника користила од 1982. године, враћен у власништво града. Премештањем Дневне болнице „Прим. др Бранко Гачић“ и Дневне болнице за зависности у адолесценцији на нову локацију, значајно је унапређена организација и доступност услуга.

У октобру 2024. године започело је са радом Одељење за специјалистичке прегледе, чиме је организационо заокружена структура Клинике за болести зависности. Раније су се специјалистички прегледи пацијената са зависностима обављали у оквиру Одељења за одрасле Института, а отварањем новог одељења успостављен је потпуно интегрисан систем подршке за ову категорију пацијената.

Клиника је задржала фокус на својим основним принципима, као што су индивидуализовани приступ третману, свеобухватност услуга за све категорије пацијената, ефикасност у раду без листа чекања и високо квалитетан психотерапијски рад. Тимски рад и колегијалност запослених такође су допринели стварању стабилног и ефикасног система подршке.

У целини, Клиника за болести зависности представља пример како се кроз адаптацију и иновације могу превазићи изазови и истовремено подићи квалитет услуга за пацијенте. Она остаје један од водећих ресурса у заштити менталног здравља и третману зависности, уз трајну посвећеност ефикасности, стручности и подршци заједници.

Клиника за децу и омладину. У оквиру специјалистичких услуга, током 2024. године основани су Кабинет за емоционалну дисрегулацију адолесцената и Кабинет за психосексуално здравље младих, што представља одговор на растуће потребе у раду са осетљивим групама младих. Поред тога, у оквиру Одељења за специјалистичко-консултативне прегледе деце организоване су психоедукативне групе за адолесценате до 15 година, у којима раде лекар специјалиста и специјални педагог.

Клиничко одељење за децу и омладину је реновирано и премештено на пети спрат, што је значајно унапредило рад и побољшало квалитет услуга за пацијенте. Посебно су побољшани услови за децу која бораве са мајкама пратиљама, за које су обезбеђене собе са сопственим купатилима, чиме је значајно побољшан комфор и подршка породицама.

Клиника је препозната по високо специјализованом психотерапијском раду и ефикасности у третману, што потврђује и одсуство листа чекања. Редовни тимски састанци и супервизијски

семинари доприносе професионалном развоју и подршци запосленима, док стручност кадра омогућава лидерство у области развојних поремећаја. Поред тога, Клиника је организовала и едукативне семинаре за друге професионалце, учествовала у фармаколошким студијама и пружала педијатријске и генетске консултације у Институту за ментално здравље.

Сарадња са школама и центрима за социјални рад, као и спровођење едукација за инклузивне програме, додатно је оснажила подршку младима. Програм ЦЕЗАМ наставља да пружа интегрисане услуге, укључујући индивидуалну и групну терапију. Захваљујући овим достигнућима, Клиника за децу и омладину се истиче као пример одговорности, професионализма и иновација у области менталног здравља деце и младих, истовремено задржавајући фокус на бризи о породици и развоју нових услуга.

Служба за научно-истраживачку и образовну делатност (НИО). Са више од шест деценија историје посвећене научно-истраживачком раду и образовању, Институт је постигао значајан напредак у последњих неколико година кроз реализацију бројних иницијатива које је водила ова Служба. У области превенције менталних поремећаја и унапређења менталног здравља, НИО је активно подржао кампање у оквиру Међународног дана менталног здравља, дестигматизовао менталне поремећаје кроз комуникационе канале и промовисао налазе националног истраживања *CoV2Soul.RS* о психичким ефектима COVID-19.

Кроз унапређење квалитета услуга, ојачана је сарадња са универзитетским наставницима у процени документације и подршци истраживачима, а Канцеларија за пројекте је постала кључна платформа за дељење информација. Овај приступ је довео до добијања међународних стипендија, донација и јачања мрежа сарадње.

У домену образовања, НИО је акредитовао више од 220 програма, укључујући Школу клиничке неуропсихологије, и сваке године организује бројне симпозијуме, семинаре и курсеве. Форум „Душевно здравље жена“ из 2021. године и платформа за интерну едукацију „Лекције“ допринели су континуираном професионалном развоју.

Научно-истраживачке активности Института обухватиле су преко 30 истраживања годишње, са посебним успехом у оквиру пројекта *CoV2Soul.RS*, који је први пут испитао распрострањеност психијатријских поремећаја у Србији. Редовно ажурирање интернет странице и развој канала на друштвеним мрежама додатно су повећали видљивост и приступачност научних и едукативних садржаја. Током 2024. године успостављена је сарадња у сфери истраживања биоетике у психијатрији са светски познатом БЕАХР лабораторијом из Бостона.

Ови напори позиционирали су Институт за ментално здравље као водећу институцију у области истраживања, образовања и промоције менталног здравља у региону.

У протеклом периоду **Одсек за епилепсије и неурофизиологију** постигао је значајне резултате у унапређењу услуга за пацијенте. У 2021. години, како је и планирано, организоване су групе за психосоцијалну подршку пацијентима са епилепсијом, које укључују мултидисциплинарни тим састављен од психолога, социјалног радника, лекара и медицинске сестре. Поред групног рада, реализоване су и индивидуалне психосоцијалне интервенције, чиме је осигурана додатна подршка пацијентима.

Током 2022. године, Одсек је унапређен набавком савремене опреме за видео-ЕЕГ мониторинг (Natus Brain Monitor v64) и софтвера за анализу ЕЕГ сигнала „Persyst“. Овај значајан корак реализован је уз подршку Министарства правде, док је реконструкција простора за смештај опреме финансирана из средстава Института за ментално здравље. Нова опрема омогућила је отварање треће ЕЕГ лабораторије, чиме је значајно повећан капацитет за дијагностику пацијената.

Година 2024. донела је даљи напредак у примени савремених метода лечења. Уз донацију Амбасаде Јапана, набављен је апарат за репетитивну транскранијалну стимулацију мозга (rTMS), који је инсталиран у новоформираној Лабораторији за ТМС. Особље је прошло едукацију у референтној установи у Загребу, а организација рада Одсека прилагођена је увођењу ове иновативне методе за лечење депресивних поремећаја. У истој години започета је и примена биолошке терапије мигрене, што је значајно унапредило третман хроничних главобоља.

Одсек се током пандемије COVID-19 и након ње показао као стабилна подршка пацијентима, будући да је наставио да пружа услуге амбулантних прегледа и ЕЕГ дијагностике, за разлику од многих других установа које су у том периоду ограничиле рад. То је довело до повећања броја пацијената који су упућени на дијагностику и лечење.

1.2. Делатност Института за ментално здравље данас

Институт је здравствена установа терцијарног нивоа која обавља високо специјализовану диспанзерску и стационарну здравствену делатност из области психијатрије одраслих, психијатрије развојног доба, болести зависности, клиничке генетике, клиничке психологије, епилептологије и клиничке неурофизиологије, психофармакологије, психотерапије, превенције менталних поремећаја, као и заштите и унапређења менталног здравља, медицинске биохемије и медицинског снабдевања – фармацеутске делатности.

Рад Института за ментално здравље заснива се на три стуба:

- 1) дијагностика и лечење,
- 2) едукација и
- 3) истраживање.

Институт је наставна база неколико факултета: Медицинског факултета, Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију, Факултета политичких наука, Филозофског факултета, катедра за психологију, Департмана за психологију и социјалну заштиту Универзитета Сингидунум – и школа: Високе струковне школе за социјални рад, Средње, Више и Високе медицинске школе струковних студија.

У оквиру својих делатности Институт се бави:

- лечењем менталних поремећаја примењујући утврђене стручне и доктринарне критеријуме, односно принципе добре клиничке праксе;
- превенцијом менталних поремећаја и унапређењем менталног здравља;
- школовањем (основне и последипломске студије), континуираном едукацијом, специјализацијом и ужом специјализацијом за своје сараднике, као и здравствене раднике и здравствене сараднике других здравствених установа и других правних субјеката;
- истраживањем из свих области психијатрије по принципима добре научне праксе;
- организовањем и спровођењем унутрашње провере квалитета стручног рада;

- утврђивањем мера у елементарним непогодама и другим ванредним ситуацијама;
- учествовањем у реформи заштите менталног здравља;
- и другим делатностима у складу са законом.

У циљу ефикасног и рационалног обављања делатности у Институту постоје следеће организационе јединице:

1. КЛИНИКА ЗА ОДРАСЛЕ са 74 постеље, у оквиру које су:

- Клиничко одељење за психотичне поремећаје – са 45 постеља
- Клиничко одељење за стресна, кризна стања и афективне поремећаје – са 29 постеља.
- Дневна болница за одрасле располаже са укупно 85 места и организована је као:
 - Дневна болница за психотичне поремећаје (25 места)
 - Дневна болница за непсихотичне поремећаје Б (25 места) и
 - Дневна болница за непсихотичне поремећаје А (35 места).
- Одељење за специјалистичко-консултативне прегледе (Диспанзер) у свом саставу има:
 - Кабинет за брак и породицу,
 - Кабинет за перинаталну и репродуктивну психијатрију,
 - Кабинет за судску психијатрију,
 - Кабинет за треће доба,
 - Кабинет за психотерапију
 - Кабинет за клиничке студије
 - Кабинет за АДХД код одраслих

У односу на претходни петогодишњи период, промене у оквиру Клинике за одрасле се тичу назива одређених организационих јединица, као и оснивања новог Кабинета за АДХД код одраслих, док је Кабинет за клиничке студије у претходном периоду припојен Одељењу за специјалистичко-консултативне прегледе. У односу на претходни план није дошло до проширења Кабинета за треће доба, па преостаје потреба за повећањем броја чланова тима и даље.

2. КЛИНИКА ЗА БОЛЕСТИ ЗАВИСНОСТИ организована је у следеће организационе јединице:

- Клиничко одељење за болести зависности, са 27 постеља;
- Дневна болница за болести зависности „Прим. др Зоран Станковић“, са 25 места;
- Дневна болница за болести зависности „Прим. др Бранко Гачић“ (Кнегиње Зорке бр. 15), са 25 места и
- Одељење за специјалистичко консултативне прегледе

3. КЛИНИКУ ЗА ДЕЦУ И ОМЛАДИНУ чине:

- Клиничко одељење за децу и омладину – са 20 постеља (14 постеља за децу и адолесцените и 6 постеља за децу са мајкама пратиљама)
- Дневна болница за адолесцените - укупно 30 места
- Дневна болница за децу "проф. др Светомир Бојанин" располаже са укупно 15 места
- Дневна болница за болести зависности у адолесценцији (Кнегиње Зорке бр. 15), са 20 места*
- Одељење за специјалистичко-консултативне прегледе деце и адолесцената (Диспанзер)

У оквиру Клинике функционишу:

- Стручни тим за заштиту деце од злостављања и занемаривања

- Кабинет за клиничке студије у оквиру Клиника за одрасле (у чијем раду учествују лекари специјалисти, клинички лекари, лекари на специјализације и медицинске сестре Клинике за децу и омладину)
- Кабинет за судску медицину у оквиру Клиника за одрасле (у чијем раду учествују лекари специјалисти и психолози Клинике за децу и омладину)
- Кабинет за психосексуално здравље младих (ДБА ОСКП-а)
- Кабинет за емоционалну дисрегулацију адолесцената (ДБА и ОСКП-а)

Два нова кабинета - Кабинет за психосексуално здравље младих и Кабинет за емоционалну дисрегулацију адолесцената у оквиру Дневне болнице за адолесценте и Одељења за специјалистичко-консултативне прегледе адолесцената су у оснивању од 2024. године.

4. ОДСЕК ЗА ЕПИЛЕПСИЈЕ И КЛИНИЧКУ НЕУРОФИЗИОЛОГИЈУ „Проф. др Драгослав Ерцеговац“

5. ОДСЕК ЗА МЕДИЦИНСКУ ГЕНЕТИКУ „Проф. др Славка Морић-Петровић“

6. СЛУЖБА ЗА ФАРМАЦЕУТСКУ ДЕЛАТНОСТ (АПТЕКА) И ЛАБОРАТОРИЈСКУ ДИЈАГНОСТИКУ

7. СЛУЖБА ЗА НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКУ И ОБРАЗОВНУ ДЕЛАТНОСТ „Проф. др Предраг Каличанин“

i. Кабинет за образовну делатност

8. ОДСЕК ЗА ПРАВНЕ, КАДРОВСКЕ И АДМИНИСТРАТИВНЕ ПОСЛОВЕ

9. ОДСЕК ФИНАНСИЈСКО – РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОСЛОВА

Сваке године, Институт обави преко 50.000 амбулантних прегледа и преко 2.000 хоспитализација, са просечном дужином лечења од 21,4 дана. Само током 2023. године обављено је 10.190 првих и 29.956 контролних прегледа, а хоспитализовано је око 1500 пацијената. Просечна дужина лечења је испод 30 дана на болничким одељењима, односно између 35 – 40 дана у дневним болницама.

1.3. Кадровски ресурси

Укупан број запослених у ИМЗ на дан 01.11.2024. године је 254. У структури запослених, више медицинске сестре чине 24,80%, лекари 27,95%, медицинске сестре 22,44%, лаборанти и фармацеутски техничари 1,57%, немедицински радници чине 8,66%, фармацеути чине 0,80%, док здравствени сарадници учествују са 13,78% запослених. Укупан број доктора наука је 24 и број примаријуса је 11.

СТРУКТУРА И БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ НА ДАН 01.11.2024. ГОДИНЕ

СТРУКТУРА ЗАПОСЛЕНИХ		УКУПНО ЗАПОСЛЕНИ
ЛЕКАРИ		71
специјалисти	- дечији психијатри – 5 - психијатри – 43 - неуропсихијатри – 1 - педијатар – 1 - неуролог – 2	52
др медицине на специјализацији		14
др медицине		5
ФАРМАЦЕУТ/ФАРМАЦЕУТ БИОХЕМИЧАР		2
ЗДРАВСТВЕНИ САРАДНИЦИ		35
психолози специјалисти		11
психолози на специјализацији		2
дипл. психолози		6
дипл. социјални радници		7
специјални педагози - специјалисти		1
дипл. специјални педагози		4
дефектолози специјалисти		2
дипл. дефектолози		1
дипл. молекуларни биолози		1
ЗДРАВСТВЕНИ РАДНИЦИ СА ВСШ И ССС		124
Виша медицинска сестра	55 – струковних медицинских сестара 2 – виших медицинских сестара 1 – виши лабораторијски техничар	58
Виши радни терапеут		5
Мед сестра, средња стручна спрема		57
Лаборанти		3
Фармацеутски техничари		1
НЕМЕДИЦИНСКИ РАДНИЦИ		22
ВИСОКА ШКОЛСКА СПРЕМА		6
ВИША ШКОЛСКА СПРЕМА		2
СРЕДЊА СТРУЧНА СПРЕМА		10
КВ РАДНИК		2
ПК РАДНИК		2
УКУПАН БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ		254

2. Изјава тима руководиоца

С обзиром на постојање првог стратешког плана из 2019. године, који је поставио основу за систематичан и квалитетан рад Института, други петогодишњи циклус представља продубљену платформу за даље унапређење. Редовне годишње ревизије и осврти на постигнуте резултате обезбеђују да активности Института буду усмерене, ефикасне и усклађене са дугорочним циљевима, осигуравајући континуирану успешност у реализацији мисије и визије ИМЗ.

Управни одбор ИМЗ има водећу улогу у смислу дефинисања стратешких опредељења, док руководство (менаџерски тим) има водећу улогу у непосредном вођењу процеса стратешког планирања, припреми неопходних података и докумената у вези са стратешким планом, као и старањем да процес буде партиципативан и инклузиван.

Овај документ је припремио Тим за стратешко планирање, формиран Одлуком в.д. директорке проф. др Милице Пејовић Милованчевић дана 02.09.2024. године, а на основу члана 7. став 2. и 3. Правилника о акредитацији здравствених установа, других правних лица и приватне праксе („Сл. гласник РС “бр. 56/2019.) и члана 17. Статута Института за ментално здравље, у складу са чланом 6. став 1. тачка 1. Уговора о акредитацији здравствене установе закљученог између Института за ментално здравље (деловодни број 2170 од 19.09.2019. године) и Агенције за акредитацију здравствених установа Србије (деловодни број: 1-230-02 од 19.09.2019. године) у саставу:

1. Др Вања Мандић Марацић – вођа тима
2. Доц. др Милутин Костић
3. Ивана Раковић, дипл. социјални радник
4. Јасмина Богдановић, мастер соц. рада
5. Др Сања Ступар
6. Др Марија Дабетић
7. Марина Лучић, главна сестра Института
8. Др Сања Андрић Петровић
9. Никола Љубичић, дипл. психолог
10. Др Петар Вуковић
11. Др Милица Влаисављевић
12. Милица Поповић, дипл. социјални радник

Процес је детаљно испланиран, тако што је формиран тим за СП започео са припремом документације, информација о историјату, успесима и делатностима ИМЗ, као и о нормативном оквиру и кадровској структури. Припремни процес је такође обухватио састанке по организационим јединицама, у оквиру којих су тимови анализирали актуелни контекст рада Института, идентификовали кључне изазове и приоритете, и формулисали предлоге за израду новог стратешког плана. На основу ових дискусија припремљени су извештаји који су укључивали предлоге са састанака, чиме су обезбеђени драгоцене подаци за даље планирање и постављање дугорочних циљева. Радионица стратешког планирања је одржана 14. новембра 2024. године, којој су присуствовали представници свих јединица Института за ментално здравље. Током радионице размењене су информације из извештаја организационих јединица, усаглашени заједнички

ставови у вези са свим аспектима Стратешког плана, као и утврђени стратешки правци развоја Института за ментално здравље за наредни петогодишњи период.

Након радионице, чланови/це тима за израду СП су припремили радну верзију документа Стратешки план која садржи и оперативни план, као и део који детаљније образлаже како ће се пратити напредак и извештавати о реализацији Стратешког и оперативног плана.

Нацрт стратешког плана је достављен на увид свим запосленим, у периоду 11.12.-18.12.2024., који су дали своје предлоге и сугестије на састанцима одељења и који су инкорпорирани у финалну верзију документа.

Стратешки план је усвојен на седници Управног одбора дана тог и тог...

3. Ситуациона анализа – контекст и утицај на ментално здравље

3.1. Политички и правни оквир

Од стицања статуса кандидата за чланство у Европској унији 2012. године, Србија је започела процес усклађивања националног законодавства са стандардима и прописима Европске уније и Савета Европе, чији је члан од 2003. године. У овом контексту, значајне реформе спроведене су у области менталног здравља, укључујући усвајање кључних закона као што су Закон о заштити лица са менталним сметњама, Закон о правима пацијената, Закон о јавном здрављу, Закон о социјалној заштити и Закон о спречавању дискриминације лица са инвалидитетом. Ови закони, заједно са подзаконским актима и документима јавне политике, као што су Стратегија јавног здравља и Програм заштите менталног здравља (2019–2026), представљају темељ за развој одрживих и ефикасних система подршке менталном здрављу.

Пандемија COVID-19 је додатно нагласила важност и рањивост здравствених и социјалних система, при чему су потребе за менталним здрављем значајно порасле, што је подстакло државу да преиспита дугорочне стратегије јавног здравља са менталним здрављем као приоритетним сегментом. Национални приоритети су редефинисани, са акцентом на оснаживање превентивних и реактивних система подршке у заједници. Током 2023. године, серија трагичних догађаја, попут трагедија у Основној школи "Владислав Рибникар" и селима Дубона и Мало Орашје, додатно је скренула пажњу на потребу за системским приступом менталном здрављу, што је резултирало појачаном потребом за психолошком подршком у школама и широј заједници.

Поред постојећих ресурса и нормативних аката¹ који обухватају читав спектар потреба у менталном здрављу, од превенције до опоравка, неопходно је наставити са реформама у правцу смањења великих психијатријских и социјалних установа и јачања подршке у заједници. То подразумева развој мреже саветовалишта, примену најмање рестриктивног приступа у лечењу и лечење у срединама у којима лица са менталним поремећајима живе. Све ове мере указују на растућу потребу за новим ресурсима који ће подржати процес реформи и обезбедити одрживу заштиту менталног здравља у Србији.

3.2. Економски оквир

У склопу општих реформи, почев од 2000. године, започета је институционална транзиција ка тржишној економији, која подразумева успостављање стабилних економских услова и постепено смањење државног утицаја у различитим секторима. Овај процес је значајно успорен глобалном економском кризом 2008. године, која је оставила дубоке последице на националну економију, повећала стопе незапослености и сиромаштва, и наметнула неопходност за додатним реформама. Иззови су се продубили пандемијом COVID-19, која је додатно оптеретила буџет и захтевала велика улагања у здравствени систем. Упркос овим изазовима, Србија бележи позитиван

¹ Осим нормативних аката који се примарно баве темом здравља, односно менталног здравља, постоји читав сет прописа релевантних за рад у овој области, а самим тиме и за рад Института за ментално здравље. Списак свих нормативних аката је дат у *Анексу 1*.

економски раст, а БДП је у 2023. години достигао 8,8 милијарди РСД, са растом од 3,8% у односу на претходну годину.

Структурни изазови на тржишту рада и даље постоје, јер висока стопа емиграције утиче на радну снагу и доводи до недостатка квалификованих радника у кључним секторима. Према проценама, Србију је од 2000. године напустило више од 650.000 људи, што представља значајан изазов за тржиште рада, посебно за сектор здравства, образовања и технологије.

Влада Републике Србије је предузела мере за смањење одлива радне снаге, укључујући финансијске подстицаје за младе стручњаке и подршку повратницима. Иако је стопа незапослености смањена на 9% у трећем кварталу 2023, и даље око 19,9% становништва живи у ризику од сиромаштва, док је 27,2% у ризику од социјалне искључености, што представља благ пад у односу на претходне године. Апсолутно сиромаштво, мерено немогућношћу задовољења минималних егзистенцијалних потреба, погађа око 7,2% становништва. Ова ситуација указује на потребу за појачаним социјалним мерама и подршком најугроженијим категоријама како би се смањиле социјалне разлике и унапредио квалитет живота грађана.

Ниска економска примања, висока незапосленост, као и фактори као што су неадекватни услови становања и исхране, препознати су као значајни ризици за развој менталних поремећаја. Према подацима Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут” из 2021. године, потрошња за здравствену заштиту је износила 616 долара по глави становника, што чини 9,3% БДП-а. Овај податак указује на потребу за оптимизацијом буџета ради побољшања доступности здравствених услуга, посебно у области менталног здравља.

Ментални поремећаји представљају значајан јавно-здравствени изазов у Србији због високе преваленције и појављивања симптома у све ранијем узрасту. Према World Mental Health Report 2022 Светске здравствене организације, ментални поремећаји значајно доприносе терету болести, а сиромаштво, незапосленост и социјална изолација додатно погоршавају ризик. Хронична природа ових поремећаја често резултира високим економским трошковима, укључујући и директне трошкове за скупу болничку негу и рехабилитацију, као и индиректне трошкове у виду смањене продуктивности и високих стопа инвалидитета. Ментални поремећаји такође значајно повећавају ризик од коморбидитета са хроничним обољењима као што су кардиоваскуларне и респираторне болести, што додатно оптерећује здравствени систем. У складу са препорукама СЗО, неопходно је осигурати већу доступност услуга и развијати превентивне програме на нивоу заједнице.

На основу наведеног, ментално здравље се може сматрати кључним националним ресурсом који доприноси свеукупном благостању друштва и економском развоју. Његова заштита мора бити интегрални део здравствене политике и јавног здравља, што захтева координисану акцију релевантних министарстава, стручњака и заједнице. Улагање у ментално здравље и његову заштиту од кључног је значаја за свеукупни социјални и економски развој.

3.3. Друштвени оквир

Република Србија, према подацима из последњег пописа становништва 2022. године, броји 6.647.003 становника (без подручја Косова и Метохије). Демографски изазови су изражени и карактерише их континуирани депопулациони тренд са смањењем броја становника, услед негативног природног прираштаја и негативног миграционог салда. Висок степен емиграције, нарочито међу младима и образованима, додатно доприноси старењу становништва, што убрзава

разбијање традиционалних породичних модела. Ове промене повећавају број старачких домаћинстава и захтевају већи обим услуга неге, које су у традиционалном окружењу пружале проширене породице. Све старија популација са собом носи специфичне захтеве у домену соматског и психичког здравља, што захтева додатне ресурсе и прилагођавање капацитета здравствених и социјалних установа.

Према подацима из 2023. године, број становника Србије износи 6.623.183, што представља пад од 1,5% у односу на 2022. годину. Структура становништва показује да деца до 18 година чине 18,34% популације, а старији од 65 година чине 22,1%. Просечан животни век у Србији је 75,5 година, са разликама између региона, а стопа природног прираштаја је негативна (-5,5 на 1.000 становника). Ове демографске промене наглашавају потребу за прилагођавањем здравствених и социјалних услуга, нарочито у домену соматског и психичког здравља.

Упркос континуираном смањењу броја становника, број корисника социјалне заштите у Србији бележи пораст. Подаци из 2023. године показују да је број корисника социјалних услуга повећан на приближно 900.000 лица, што представља раст од око 7% у односу на претходну годину. Ове бројке указују на све веће потребе за социјалном подршком, али и на значајне изазове везане за финансирање ових услуга у систему социјалне заштите.

У мају 2023. године, Србију су потресла два трагична догађаја: пуцњава у основној школи „Владислав Рибникар” у Београду и масовни оружани напад у селима код Младеновца. Ови догађаји, у којима су жртве били ученици, наставници и цивили, оставили су дубоке последице на друштво, нарочито на млађу популацију, а покренули су и талас јавних расправа о безбедности у школама, контроли наоружања и менталном здрављу. Услед ових трагедија, значајно је порастао број особа које траже психолошку подршку због анксиозности, депресије и симптома посттрауматског стреса.

Како би се одговорило на појачану потребу за менталном подршком, здравствени и социјални системи у Србији повећали су капацитете у пружању психолошке помоћи. Институте, болнице и школе увели су нове програме подршке, као и директну помоћ кроз индивидуалне и групне терапије за погођене ученике, породице и ширу јавност. Ипак, очигледно је да су потребна додатна улагања у људске ресурсе и инфраструктуру, како би се задовољиле новонастале потребе за дугорочним психолошким и социјалним опоравком.

Према истраживањима објављеним 2023. године, око 19,7% становништва показује симптоме стреса, а 23,6% извештава о анксиозности. Ови подаци истичу потребу за побољшањем услуга менталног здравља, као и за подизањем свести о важности стручне подршке. Многи грађани не траже помоћ због стигме или недостатка информација о доступним услугама, што је значајан сигнал за потребу за интервенцијом и унапређењем система менталног здравља.

Посебно угрожене групе у Србији су Роми, посебно они у подстандардним насељима, интерно расељена лица, особе са високим степеном инвалидитета, стара лица без пензија, као и лица без образовања или са ниским нивоом образовања. Процене указују на могући пораст стопе сиромаштва међу децом са 10,6% на 13,8%, што значи додатних 27.987 деце која ће живети испод границе апсолутног сиромаштва.

Младе особе зависне од дрога и алкохола, лица која су прошла кроз лечење од зависности, особе које су издржале кривичне санкције, деца жртве просјачења и деца из породица без признатог очинства представљају додатне угрожене групе које захтевају пажњу. ЛГБТ популација такође

спада у вулнерабилне групе и потребна јој је подршка кроз спровођење антидискриминационих мера у друштву.

Друштвене промене на специфичне начине утичу на мушкарце и жене. Жене су често изложене патријархалним очекивањима и традиционалним улогама, а притисак обављања више улога, често и без подршке, утиче на њихову породичну и финансијску сигурност. За мушкарце, несигурност радних места и ограниченост плаћених позиција доприноси незадовољству и маргинализацији, што резултира смањењем слободног времена, сагоревањем на послу и слабијим међуљудским односима, што се манифестује већим бројем развода и порастом броја самаца.

Пријаве за физичко насиље расту, одражавајући дубоке социјалне проблеме. У 2023. години, 24 жене су убијене од стране партнера или чланова породице, што указује на кризу родно заснованог насиља. Свака трећа жена у Србији доживи неки облик насиља током живота, али значајан број случајева остаје непријављен због страха и стигме.

Најновији подаци показују и раст броја деце без родитељског старања – око 5.700 деце живи у институционалној нези, што указује на недостатак алтернативних облика неге и подршке. Такође, у порасту је број једнородитељских породица, које су често изложене ризику од сиромаштва. Ове групе, као и старије особе које живе саме, представљају особито рањиве категорије у друштву, којима је неопходна додатна подршка и ресурси.

Недовољна доступност услуга за подршку овим групама може довести до социјалног искључивања и смањења квалитета живота. Потребна је свеобухватна стратегија која укључује превенцију, подршку и ресурсе за најугроженије категорије.

Ипак, најмање напретка је остварено у обезбеђивању свеобухватних услуга за особе са менталним и интелектуалним потешкоћама, чија заштита остаје неререформисана. Према извештају Европске комисије из 2023. године, постоји потреба за већом подршком и ресурсима у овом сектору, што наглашава важност даљег развоја и реформи у систему социјалне заштите.

Анализа тренутних демографских и социјалних кретања у Републици Србији показује значајне изазове за систем менталног здравља. Старење становништва, висок степен емиграције младих и образованих, као и растући број корисника социјалне заштите указују на потребу за већим улагањима у сектор менталног здравља. Трагични догађаји из 2023. године, као и подаци који показују повећање симптома анксиозности, стреса и депресије међу грађанима, наглашавају неопходност повећања капацитета и доступности услуга менталног здравља.

3.4. Технолошки оквир

У Србији, непотпуно прилагођавање здравствене политике савременим технолошким променама има значајне последице на очување менталног здравља становништва. Док дигиталне платформе пружају нове могућности за информисање и приступ услугама, повећана доступност информација често преоптерећује кориснике и професионалце, узрокујући додатни стрес и непотребну конфузију.

Зависност од друштвених мрежа представља све већи изазов, нарочито међу младима, што се директно рефлектује на њихово ментално здравље. Истраживања указују да више од половине младих у Србији сматра да друштвене мреже негативно утичу на њихово самопоуздање, често намећући нереалне стандарде. Око 52,7% испитаника верује да употреба друштвених мрежа

доприноси развоју анксиозности и депресије, а још 37,1% наводи мањи, али и даље приметан утицај. Ови подаци указују на значајан ризик по емоционалну стабилност младих, што захтева интервенцију кроз системске и стручне приступе.

Екстензивна употреба интернета доводи до поремећаја у свакодневном функционисању, а код неких корисника развија се зависност која захтева професионалну помоћ. У установама за ментално здравље, кључна је примена стратегија које подржавају критичко и безбедно коришћење дигиталних алата. Ово укључује и едукацију запослених како би се осигурало да модерне технологије буду правилно имплементирани, уз истовремено очување приватности података.

Презентација услуга менталног здравља кроз дигиталне платформе може значајно допринети информисању и охрабривању пацијената да затраже помоћ. Међутим, неопходно је спречити ширење дезинформација и поједностављених решења које нуде креатори психоедукативних садржаја на интернету, чиме се додатно усложњавају изазови за установе које пружају професионалну подршку.

3.5. Еколошки оквир

Устав Републике Србије гарантује право на здраву животну средину за сваког грађанина, што је додатно појачано обавезама према Европској унији кроз Поглавље 27 о заштити животне средине. Као део Зеленог договора за Западни Балкан, Србија је у последње време предузела кораке за унапређење регулативе у овој области, али одређени изазови и даље остају.

Квалитет ваздуха у урбаним срединама представља значајан проблем са потенцијалним последицама по ментално здравље, укључујући депресију и анксиозност. Иако постоје напори за смањење загађења кроз Акциони план за квалитет ваздуха, имплементација је спорна.

Проблем загађења вода је још један изазов за Србију, где само 15% отпадних вода пролази кроз третман. Ова ситуација додатно доприноси стресу и несигурности у заједницама које немају адекватан приступ чистој води. Нова стратегија предвиђа увођење система за пречишћавање отпадних вода, али је спровођење и даље у раној фази и захтева значајна финансијска улагања.

Србија је 2024. године усвојила нови Закон о заштити од буке, усклађен са европским стандардима. Прекомерна бука у урбаним срединама негативно утиче на ментално здравље и повезана је са повишеним нивоом стреса, несаницом и повећаним ризиком од анксиозности и депресије. Повећана пажња посвећена је заштити осетљивих група, али је пуна имплементација закона још увек у току.

Иако Србија има низак ниво рециклаже, са стопом од само 15.7%, усвојен је нови Програм управљања отпадом који предвиђа прелазак на регионални приступ управљању отпадом. Циљ је смањење несанитарних депонија које изазивају стрес у заједницама, али примена овог програма захтева додатна финансијска средства и већу политичку подршку.

Контакт с природом у урбаним срединама, као што су градски паркови и зелене површине, позитивно утиче на ментално здравље смањујући стрес и подстичући когнитивну регенерацију. Истраживања показују да зелени простори (попут Аде Циганлије и Кошутњака у Београду) побољшавају расположење и смањују осећај изолације, што је посебно значајно за рањиве групе. Урбани зелени простори омогућавају становницима да осете благодети природе у непосредној

близини густо насељених подручја, ублажавајући изложеност загађењу ваздуха и буци, чиме стварају здравије окружење.

Заштита животне средине директно утиче на ментално здравље популације, а ефикасно управљање факторима као што су квалитет ваздуха, воде, бука, отпад и очување биодиверзитета може допринети смањењу ризика од депресије, анксиозности и других менталних поремећаја. Србија је предузела важне кораке у развоју еколошке политике, али су потребна даља улагања у инфраструктуру и ефикаснија примена регулатива како би се постигао видљив напредак.

4. Принципи рада и вредности Института за ментално здравље

4.1. Принципи

Институт у свом раду поштује принципе савремене психијатрије, а такође негује вредности који заједно руководе запослене у односу према пацијентима, као и међу запосленима и према трећим лицима. Принципи и вредности су усклађени са документом “Програм о заштити менталног здравља у Републици Србији за период 2019-2026. године”, који је усвојен на седници Владе Републике Србије 21.11.2019. године.

Заштита менталног здравља

Институт за ментално здравље тежи пружању савремене, свеобухватне превенције, лечења и рехабилитације поштујући принципе био-психо-социјалног приступа.

Превенција менталних поремећаја и поремећаја понашања и унапређење менталног здравља

Програм рада у Институту за ментално здравље, између осталог, укључује и бројне превентивне активности и активности за унапређење менталног здравља, са циљем побољшања општег менталног здравља, као и професионалне и опште функционалности појединаца.

Квалитет службе

Институт за ментално здравље има развијене процедуре за побољшање квалитета рада службе, са уграђеним механизмима за проверу квалитета стручног рада, систематско прикупљање и анализу података о пацијентима, и континуирану едукацију стручњака из области менталног здравља како би се пратила и у свом свакодневном клиничком раду примењивала најновија стручна сазнања.

Комуникација и размена информација

Комуникација и размена информација између Института за ментално здравље и других установа за заштиту менталног здравља је заснована на успостављеним системским процедурама, уз поштовање права на поверљивост података о здравственом стању пацијента.

Доступност и једнакост

Институт за ментално здравље је отворен за сва лица којима је потребна помоћ, без обзира на расу, боју коже, држављанство, националну припадност или етничко порекло, језик, верска или политичка убеђења, пол, родни идентитет, сексуалну оријентацију, имовно стање, рођење, генетске особености, здравствено стање, инвалидитет, брачни и породични статус, осуђиваност,

старосно доба, изглед, чланство у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима.

Заштита људских права

Људска права и права пацијената су заштићена на свим нивоима унутар Института за ментално здравље. Рад са лицима са менталним поремећајима су у складу са етичким принципима и нормативима које Институт примењује.

Брига за вулнерабилне групе

Вулнерабилне групе (деца, адолесценти, труднице и породиље, самохрани родитељи, старија лица, избегла и расељена лица и др.) имају приоритет у процесу планирања организације рада.

Институт за ментално здравље има развијене процедуре за идентификацију, бригу и лечење злостављане и занемариване деце, адолесцената и одраслих лица.

Учешће заједнице

Лица са менталним поремећајима, удружења пацијената и породичне групе су укључени у процес рада установе. Јавност је систематски информисана о стварима везаним за заштиту менталног здравља и функционисање Института, са посебним нагласком на учешћу заједнице.

Мултисекторска сарадња

Институт за ментално здравље подстиче партнерство у области менталног здравља, сарадњу са образовним и правним системом, системом социјалне заштите и невладиним организацијама као и партнерства на свим другим нивоима.

Дестигматизација

Институт за ментално здравље иницира, учествује и подржава кампање против стигматизације, вођене од стране професионалаца и корисника психијатријских услуга, као и свих релевантних организација (школе, медији и цивилни сектор).

4.2. Вредности

Институт за ментално здравље у свом раду, у односу међу запосленима, према пацијентима и другим заинтересованим странама са којима сарађује, поштује следеће вредности:

- Највиши стандарди клиничке праксе по принципима лечења усмереног на пацијента
- Највиши етички и професионални стандарди у раду с пацијентима уважавајући законом гарантована права пацијената са менталним поремећајем
- Превенција, доступност, брига и осетљивост за пацијенте и њихове породице кроз мултидисциплинарни сарадњу у третману
- Целоживотно учење и стално усавршавање професионалних знања кроз процес континуиране едукације свих запослених

5. Изјава о мисији и визији

5.1. Мисија

Мисија Института за ментално здравље је да, засновано на принципима добре клиничке праксе савремене психијатрије, предводи унапређење, промоцију и заштиту менталног здравља грађана Србије кроз превенцију, лечење, образовни и научноистраживачки рад.

5.2. Визија

Србија као друштво у којем је ментално здравље национални приоритет остварен уз водећу улогу Института за ментално здравље и заједничке напоре целокупне заједнице и свих заинтересованих, укључујући и пацијенте (кориснике), њихова удружења и породичне групе.

6. SWOT анализа

Имајући у виду да у саставу ИМЗ делују пет различитих структуралних и функционалних јединица, SWOT анализе су урађене за сваку од тих јединица: Клиника за одрасле, Клиника за болести зависности, Клиника за децу и омладину, Служба за научно-истраживачку и образовну делатност и Служба за немедицинске послове.

Клиника за одрасле

	СНАГЕ	СЛАБОСТИ
О Р Г А Н И З А Ц И Ј А	- аутономија - едукован кадар - покривеност целе популације (свеобухватност) - постојање могућности развоја психијатријске генетике - могућност неурофизиолошке процене - структура прилагођена за осетљиве групе - колегијалност - тимски рад - ефикасност у третману (нема листа чекања) - психотерапијски рад - завршен акредитациони процес - формирање новог Кабинета за популацију пацијената са сумњом на АДХД и лечење оних са дијагностикованим поремећајем - високоспецијализоване услуге	- недостатак <i>Peer</i> и екстерне супервизије - недостатак превенције <i>burn-out</i> и тим билдинга - недостатак простора за рад - недостатак и препотерећеност одређених кадрова (психотерапеута, неуропсихолога, логопеда, социјалних радника, радних терапеута, терапеута за ране интервенције, медицинских сестара и техничара)

	МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
О К Р У Ж Е Њ Е	- унапређење интерсекторске сарадње - унапређење групног рада у послеподневним часовима (превенција, породице пацијената, групна терапија, едукативне групе)	- превелика територија са које долазе пацијенти - недовољно добра тријажа пацијената који се упућују у Институт директно са нивоа примарне здравствене заштите - тешкоће социјалне инклузије (радна способност, повратак на посао, породица...) - стигматизација пацијената са менталним проблемима - недовољна спремност на сарадњу одређених чланова породица пацијената са менталним обољењима

Клиника за болести зависности

	СНАГЕ	СЛАБОСТИ
О Р Г А Н И З А Ц И Ј А	- модалитет третмана - индивидуализовани приступ - организација клинике - едукован кадар - покривеност целе популације (свеобухватност) - колегијалност - тимски рад - ефикасност у третману (нема листа чекања) - психотерапијски рад	- преоптерећеност кадрова - недостатак превенције <i>burn-out</i> - недостатак кадра (психијатра, психолога, медицинских сестара)
	МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
О К Р У Ж Е Њ Е	- унапређење интерсекторске сарадње - унапређење групног рада у послеподневним часовима (превенција, породице пацијената, групна терапија, едукативне групе)	- недовољно добра тријажа пацијената који се упућују у Институт директно са нивоа примарне здравствене заштите - тешкоће социјалне инклузије (радна способност, повратак на посао, породица..) - стигматизација пацијената са менталним проблемима - недовољна спремност на сарадњу одређених чланова породица пацијената са менталним обољењима

Клиника за децу и омладину

	СНАГЕ	СЛАБОСТИ
О Р Г А Н И З А Ц И Ј А	- капацитет (модалитет) организације - високо едукован кадар (специфичне психоедукације здравствених радника и сарадника) - супервизијски семинари - тимски састанци запослених - развијена протоколи рада с злостављаном и занемареном децом (организација, процедуре, едукација) - педијатријска и генетска консултација - лидери у области развојних поремећаја (ПСА) - едукација за инклузивне програме - стратешке сарадње са другима - неурофизиолошке обрада - обученост за учествовање у фармаколошким студијама - способност организовања едукативних семинара за друге - брига о породици у целисти - аутономија - колегијалност - тимски рад - ефикасност у третману - психотерапијски рад - формиран нове кабинети: Кабинет за психосексуално здравље младих и Кабинет за емоционалну дисрегулацију адолесцената - препознавање неопходности психоедукативне подршке за адолесцените до 15. године у оквиру Одељења за специјалистичко-консултативне прегледе деце - Услуге ЦЕЗАМа - побољшана сарадња са школама и ЦЗСР	- неадекватна тријажа у примарној здравственој заштити - недостатак <i>Peer</i> и екстерне супервизије - недостатак превенције <i>burn-out</i> и тим билдинга - недостатак кадра (специјалиста дечије и адолесцентне психијатрије, медицинске сестре/техничари, дечијег неуролога, неуропсихолога, психолога, дефектолога/логопеда, социјалних радника, терапеута за ране интервенције) - недовољно простора у Дневној болници за децу "проф. др Светомир Бојанин" у односу на потребе; недовољно простора у Диспанзеру за децу и омладину - мањак судских вештака из области дечје и адолесцентне психијатрије - недовољно програма за децу на одељењу - лабораторија: непостојање, минимални панел за органицитет (фТ4, ТСХ, Б12, фолати), детекција нових дрога
	МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ

О К Р У Ж Е Њ Е	- унапређење интерсекторске сарадње - унапређење групног рада у послеподневним часовима (превенција, породице пацијената, групна терапија, едукативне групе, фототерапија) - недостатак инклузивних програма (потенцијал) - позитивно коришћење "cyber простора" - сарадња са УНИЦЕФом и другим организацијама за децу (Центар за права детета) - могућност развоја превентивних програма - могућност учествовања у фармаколошким студијама - средства за проширење и реконструкцију Дневне болнице за децу "проф. др Светомир Бојанин" - отварање нових центара у другим градовима - едукација педијатара и установа образовних система - посете споља (ботаничка башта, зоолошки врт) - психоедукативне групе родитеља деце са АДХД-ом	- стигматизација пацијената са менталним проблемима - недовољна спремност на сарадњу одређених чланова породица пацијената са менталним обољењима - велики обухват подручја са које долазе пацијенти, мало дечијих психијатара ван главних градова - медијски притисак лоше идентификације модела за младе - негативни аспект развоја болести зависности - превелика очекивања од здравствене службе - број пацијената превазилази капацитете службе - индикациона подручја за лекове и смањена доступност одговарајућих педијатријских формулација - преоптерећеност службе за децу и младе
--	---	--

Одсек за епилепсије и клиничку неурофизиологију

	СНАГЕ	СЛАБОСТИ
О Р Г А Н И З А Ц И Ј А	- покривеност целе популације (свеобухватност) - колегијалност - тимски рад неуролога, психијатра, неуропсихолога и социјалног радника у дијагностици и лечењу - Едукован кадар и савремена опрема за регистрацију и интерпретацију електроенцефалографских (ЕЕГ) регистрација у будном стању и спавању и 24 часовних холтер ЕЕГ снимања деце и одраслих пацијената - Могућност анализе ЕЕГ сигнала уз помоћ савремене опреме у клиничком раду и у истраживањима - Дијагностика и лечење пацијената са хроничним главобољама	- Мањак едукованог кадра спрема великих потреба у рутинском клиничком раду и у истраживањима - рТМС: минимално искуство у примени методе - мали капацитет (у смислу броја пацијената које је могуће истовремено лечити применом рТМС)
	МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
О К Р У Ж Е Н Е	- Могућност развоја неурофизиолошког (уз помоћ квантитативног ЕЕГ-а) и неуропсихолошког сагледавања ефеката лечења пацијената са депресијом методом рТМС. - Могућност даљег развоја едукације ЕЕГ техничара за неурофизиолошке технике - рТМС: интеракција клиничког и научно - истраживачког рада	- Недостатак кадра за редован клинички рад. - Недостатак кадра за спровођење неурофизиолошких метода у Одсеку - рТМС - потенцијално велики број пацијената код којих је индикована примена ове методе

Служба за научно истраживачку и образовну делатност

	СНАГЕ	СЛАБОСТИ

О Р Г А Н И З А Ц И Ј А	- Промоција менталног здравља - Подршка истраживањима - Образовни и едукативни програми - Систематизација и оснаживање капацитета унапређење организационе структуре у оквиру НИО.	- Недостатак особља - Ограничена инфраструктура
	МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
О К Р У Ж Е Њ Е	- Јачање дигиталне комуникације - Међународна сарадња - Публикације	- Конкуренција у домену финансирања: Повећан број институција које аплицирају за међународне и националне фондове може отежати приступ финансирању. - Балансирање научног и клиничког рада - Недостатак кадра за писање и учествовање у пројектима

Апотека и биохемијске лабораторије

	СНАГЕ	СЛАБОСТИ
--	-------	----------

О Р Г А Н И З А Ц И Ј А	- едукован и стручан кадар - доступност лекова специфичних за менталне поремећаје - фармацевтске услуге - колегијалност - повезаност са клиничким тимом у Институту - доступност тестова и анализа кључних за праћење здравственог стања пацијента - завршен акредитациони процес - редовно спровођење унутрашних и спољашњих контрола квалитета рада	- недостатак кадра (апотека) - ограничени буџет: финансијска ограничења која могу утицати на доступност иновативних лекова - зависност од добављача: проблеми са набавком лекова због нестабилних ланаца снабдевања, несташница лекова. - бирократија и процедуре: као део здравственог система, болничка аптека може бити подложна бројним административним процедурама које успоравају ефикасност и брзину рада. - недостатак новије технологије (савремениј хематолошки анализатори)- лабораторија
	МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
О К Р У Ж Е Њ Е	- развој нових терапија: увођење нових и иновативних терапија које могу побољшати исходе лечења пацијената. - развој нових фармацевтских услуга - повећана свест о здрављу: растући интерес за рационалну употребу лекова и превенцију болести - едукација и обука кадра: - постојање могућности за увођење нових биохемијских анализа које би употпуниле процену здравственог стања пацијента - постојање могућности за улагање у нови имунохемијски анализатор - повећање сарадње са мултидисциплинарним тимовима Института за ментално здравље	- недостатак кадра - финансијска ограничења: недостатак финансијских средстава и буџетских ограничења у оквиру здравствених установа може ограничити способности апотеке да набавља нове лекове или унапређује своје услуге, као и ограничења у набавци одређених лабораторијских реагенса. - регулативне промене: промене у законодавству и прописима који се односе на здравствену заштиту могу утицати на функционисање болничке апотеке и биохемијске лабораторије - здравствене кризе (епидемије и пандемије): екстерни фактори који утичу на снабдевање лековима: због глобалних поремећаја у ланцима снабдевања или економских санкција

Немедицинско особље

CHAGE	СЛАБОСТИ
-------	----------

О Р Г А Н И З А Ц И Ј А	• Развој запослених и планирање едукација • Тимски рад • Корпоративна култура или организациона култура (обука запослених) • Стандардизација процеса рада • Адекватно одговарање захтевима у вези промене нормативних аката • Адекватна опремљеност • Добро економско пословање (сопствена средства) • Континуирана едукација • Висока мотивисаност економско-правне службе • Техничка служба и ИТ • Здравно и сигурно радно окружење (добар клуб, , башта, тераса,)	• Старосна структура кадра (старија доб) • Недовољан број запослених • Мало искуства са ЕУ пројектима • Отежано проширање кадра • Повећање броја захтева за екстерним извештавањем (са веома кратким роком за поступање) • Стално увођење нових захтева, без довољно времена за припрему
	МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
О К Р У Ж Е Њ Е	• Додатне едукације (циљане, усмерене на потребе) • ЕУ фондови – Пројекти	• Немогућност пријема немедицинских радника (услед одласка у пензију) • Оптерећеност кадра

7. Стратешки циљеви

Психијатрија пролази кроз велике промене. У савременом свету, добробит особа са психијатријским поремећајима и њихових породица зависи не само од сарадње стручњака различитих профила, већ и од међусекторске сарадње и расположивих ресурса.

Еволуција модерне психијатрије иде у правцу веће интеграције научних концепата: неопходно је дубље проучавање класификација психијатријских поремећаја, систематичнија и свеобухватнија дијагностичка процена, персонализована психофармакологија, као и даље унапређење психотерапије.

Вредност Института лежи у непрестаном стремљењу ка новим достигнућима, као и у разноврсности области у којима ради. План Института је да настави да прати савремене трендове и активно учествује у развоју психијатрије као научне и клиничке дисциплине. Рад са младима, наставак програма обуке и њихово стално обогаћивање, модернизација рада кроз увођење нових технологија и наставак научноистраживачких пројеката само су неки од планова за будућност.

Могућности за бољу будућност су неограничене. Без обзира на све промене, сигурно је да ће основни однос између лекара/стручњака и пацијента остати константа која чува интегритет психијатрије као професије.

У тим околностима, Општи циљ Института за ментално здравље у наредном петогодишњем периоду је да допринесе унапређењу менталног здравља грађана у Републици Србији, кроз превенцију, пружање квалитетне и доступне услуге са фокусом на пацијента, уз стални развој компетенција релевантних стручњака кроз научно истраживачки рад, едукацију и сарадњу са актерима у земљи и иностранству.

Институт ће кроз савремену имплементацију научне и истраживачке делатности наставити да буде водећа установа у области дијагностике и третмана раних развојних поремећаја, поремећаја који се јављају у адолесцентном периоду као и менталних поремећаја одраслог доба у складу са савременим дијагностичким класификацијама и водичима добре клиничке праксе са циљем побољшања квалитета живота корисника услуга.

Општи циљ се остварује кроз 4 међусобно повезана стратешка циља, која се даље елаборирају по функционалим целинама.

7.1. Стратешки циљ 1. Превенција менталних поремећаја и унапређење менталног здравља

У наредном периоду планира се даље унапређење стратегије путем интензивирања онлајн кампања и успостављања партнерстава са организацијама које подржавају ментално здравље, како би се повећао досег информација и подигла свест јавности.

Институт ће наставити да развија подршку у лечењу и превенцији менталних поремећаја, са циљем унапређења менталног здравља како корисника услуга, тако и шире заједнице, укључујући породице и целокупну јавност. Континуирано информисање о кључним питањима менталног здравља биће приоритет, кроз организовање кампања и едукативних активности које ће омогућити подизање свести и ангажовање грађана у промоцији значаја менталног здравља. У том процесу, важну улогу имаће партнерства са релевантним институцијама, организацијама и удружењима, као начин јачања утицаја и обухвата подршке.

Институт ће се активно залагати за дестигматизацију менталних поремећаја кроз разне кампање и видове информисања, како би се допринело ширем прихватању и разумевању менталног здравља у друштву, укључујући и промоцију програма за третман зависности од интернета. Стратегија ће се додатно унапређивати кроз дигиталне кампање и развој нових партнерстава са организацијама које подржавају ментално здравље, чиме ће се постићи већи досег информација и подизање свести међу различитим циљним групама.

Центар за младе (ЦЕЗАМ) остаће један од стубова дугорочне подршке у превенцији менталних поремећаја и унапређењу менталног здравља, са фокусом на психосоцијалну подршку, образовање и превенцију међу младима. Институт за ментално здравље, са јасном стратегијом за наредних пет година, настоји да унапреди квалитет живота и ментално благостање свих грађана, истовремено радећи на ширењу ЦЕЗАМ методологије на више градова у Србији. Овај приступ подразумева оспособљавање будућих омладинских центара да раде по ЦЕЗАМ методологији,

чиме ће се обезбедити њена дисеминација и омогућити већи утицај на локалне заједнице широм земље.

7.2. Стратешки циљ 2. Побољшање квалитета услуга усмерених на дијагностику и лечење менталних поремећаја

Институт за ментално здравље негује континуирану едукацију стручњака за ментално здравље који прате и примењују најновија знања у својој струци, што резултује високо стручној и квалитетној услузи коју запослени пружају.

У претходном петогодишњем периоду, акредитација Института за ментално здравље је успешно спроведена. У наредном периоду, фокус ће бити на праћењу критеријума за акредитацију у случају ревизије од стране Националне агенције за акредитацију здравствених установа, као и на усклађивању са новим стандардима ако буде потребно. С обзиром на то да је у стратешком плану ове Агенције наглашено да је успостављање стандарда у области менталног здравља један од њених приоритета, Институт ће редовно пратити овај процес и у складу са потребама иницирати, учествовати и уводити промене како би био у складу са националним оквиром.

У оквиру овог стратешког циља, и даље ће се развијати системи за побољшање и управљање квалитетом рада, у складу са међународним стандардима и принципима добре клиничке праксе.

У наредном периоду планирано је и даље унапређење дигиталних алата који ће подржати истраживаче, као и јачање сарадње са другим истраживачким центрима. Такође, планирано је успостављање јасније структуре и организације рада Радне групе универзитетских наставника у случају њене поновне активације.

Планира се унапређење свеобухватне дијагностике, лечења и психосоцијалне подршке пацијентима са епилепсијом кроз едукацију кадрова, примену савремених метода и инструмената, и развој мултидисциплинарних приступа

Оно што се сматра потребним у нашој земљи је и Центар за прве психотичне епизоде, односно Центар за ране интервенције у психози. У складу са тим у оквиру овог стратешког циља, као почетак, планирано је оснивање Дневне болнице за ране интервенције у психози, чиме ће третман бити циљано усмерен на особе са искуством прве психотичне епизоде, али и њихове породице које ће бити укључене у третман као сарадници у лечењу.

У складу са горе наведеним циљем, планирано је проширење просторних капацитета Института за ментално здравље, отварањем Кабинета за децу и породицу у оквиру Клинике за децу и омладину. У оквиру овог кабинета би били укључени сви едуковани породични психотерапеути са Клинике за децу и омладину и пружали услугу породичне психотерапије.

Институт ће тражити од Министарства здравља проширење на последња два спрата зграде у Кнегиње Зорке у којој су тренутно Дневне болнице које су премештене из Паунове. Та два спрата су празна. Први предлог, који не би нужно морао да буде и коначни би био да се у оквиру тог простора отворе Дневна болница за ране психозе, Кабинет за групни психотерапијски рад и Центар за ментално здравље.

7.3. Стратешки циљ 3. Унапређење компетенција стручњака кроз образовање и научно истраживачки рад

Институт је водећа установа за научна истраживања у области менталног здравља у Србији. У наредном периоду, Институт ће наставити да систематски промовише научну и едукативну делатност кроз активно учешће у међународним пројектима, организацију научних скупова и симпозијума, као и ширење едукативних активности. Планирано је интензивирање едукације путем већег броја онлајн курсева, проширење сарадње са међународним институцијама ради јачања истраживачких програма, као и издавање публикација као што су *Научни билтен Института за ментално здравље и Психијатрија данас*. Ове публикације допринеће видљивости научних резултата Института и ширењу истраживачких налаза, унапређујући стручне компетенције у области менталног здравља.

7.4. Стратешки циљ 4. Оснаживање ресурса и капацитета ИМЗ

Циљ је обезбедити заштиту менталног здравља запослених кроз унапређење постојеће службе и стандардизацију броја и квалитета услуга у складу са међународним стандардима, што укључује јачање тимског рада и компетентности запослених за спровођење медијских презентација и активности. У наредном периоду, планирана је додатна подршка у развоју медијских и комуникацијских вештина истраживача, што ће допринети бољој презентацији активности Института. Кључни приоритети обухватају проширење едукативних програма за младе лекаре у области менталног здравља и разматрање могућности оснивања Центра изузетних вредности. Такође, предвиђена је имплементација програма за превенцију стреса и синдрома изгарања.

Истовремено, ИМЗ ће подједнако радити на јачању немедицинских служби, које су од виталног значаја за несметано функционисање и квалитет рада свих организационих јединица.

Наведене активности значајно ће допринети јачању капацитета и угледа ИМЗ-а у земљи и региону.

7.5. Оперативни циљеви

У оквиру организационих јединица, а у складу са постављеним стратешким циљевима, предвиђени су следећи оперативни циљеви:

Клиника за одрасле

ОЦ 1. Допринос социјалној инклузији лица са менталним поремећајем кроз мултисекторску сарадњу и процес деинституционализације

- Подршком информативних кампања (нпр. поводом међународног дана менталног здравља)
- Организовањем едукација за рад са особама специфичног дијагностичког спектра (деменција ...)

ОЦ 2. Интегративно лечење и имплементација савремених дијагностичких и терапијских процедура

- Кроз примену постојећих водича добре клиничке праксе
- Кроз медицински рационалну примену расположивих фармаколошких протокола
- Кроз континуирану евиденцију нежељених догађаја
- Кроз интерспецијалистичку сарадњу у коморбидним стањима пацијената

- Промовисати и унапредити рад Кабинета Треће доба (лечење и клуб) повећати број чланова тима и активирати рад Клуба старих
- Промовисање рада и проширење Кабинета за АДХД код одраслих
- Повећање броја чланова Кабинета за психотерапију и Кабинета за брак и породицу

ОЦ 3. Континуирана едукација здравствених радника и сарадника кроз сарадњу са референтним установама и организацијама у земљи и иностранству

- Кроз едукацију на Медицинском факултету и другим образовним установама
- Кроз учешће на стручним скуповима у земљи и иностранству

Клиника за болести зависности

ОЦ 1. Унапређење рада Клинике кроз програмско, организационо и кадровско оснаживање

- Развијање и унапређење програма за третман нехемијских (бихевиоралних) зависности код одраслих, са фокусом на зависност од интернета и видео игара
- Дефинисање центра за болести зависности у адолесценцији
- Примена постојећих водича добре клиничке праксе

ОЦ 2. Сарадња са другим здравственим и образовним установама

- Едукацијом стручних сарадника у школама омогућити рано препознавање проблема код деце
- Едукација примарне здравствене заштите

Клиника за децу и омладину

ОЦ 1. Унапређење рада службе и побољшање квалитета услуга кроз оснаживање унутрашњих капацитета

- Сарадња и размена искустава са стручњацима из водећих европских центара за ментално здравље, нарочито у области раних интервенција и првих психотичних епизода
- Примена постојећих водича добре клиничке праксе
- Развијање нових услуга за пацијенте: генетичко саветовалиште и дијагностика, продужене групе, групе родитеља лечене деце и адолесцената, фототерапија
- Проширење простора за рад (адаптација Дневне болнице за децу "прф. др Светомир Бојанин")
- Унапређење капацитета Института за ментално здравље (ИМЗ) кроз отварање нових специјализованих служби: Кабинета за децу и породицу у оквиру Клинике за децу и омладину. Проширење у згради у Кнегиње Зорке у којој су тренутно Дневне болнице које су премештене из Паунове, отварањем Дневне болница за ране психозе, Кабинета за групни психотерапијски рад и Центра за ментално здравље.
- Континуирана евиденција нежељених догађаја
- Интерсекторска сарадња
- Промовисање и унапређење рада Кабинета за психосексуално здравље младих и повећање броја чланова тима
- Промовисање и унапређење рада Кабинета за емоционалну дисрегулацију адолесцената и повећање броја чланова тима

ОЦ 2. Допринос социјалној инклузији лица са менталним поремећајем кроз мултисекторску сарадњу и процес деинституционализације

- Специјализоване едукације стручњака из примарне здравствене заштите, супервизије, подршка у раду саветовалишта, промоција скрининг програма и програма дестигматизације
- Едукације образовног система (васпитачи, наставници), система социјалне заштите (хранитељи, усвојитељи), полиције и тужилаштва (рад са децом жртвама или починиоцима насиља), психоедукација родитеља.
- Подршком информативним кампањама (нпр. поводом међународног дана менталног здравља)
- Наставак рада ЦЕЗАМ-а у којем активно учествују запослени ИМЗ

ОЦ 3. Континуирана едукација здравствених радника и сарадника кроз сарадњу са референтним установама и организацијама у земљи и иностранству

- Кроз едукацију на Медицинском факултету и другим образовним установама
- Кроз учешће на стручним скуповима у земљи и иностранству

Одсек за епилепсије и клиничку неурофизиологију

ОЦ 1. Унапређење рада службе и побољшање квалитета услуга кроз оснаживање унутрашњих капацитета

- Континуирана едукација новозапослених лекара специјалиста неурологије из метода електроенцефалографије и савремених принципа лечења епилепсије.
- Континуирана едукација ЕЕГ техничара из метода регистрације ЕЕГ-а
- Наставак рада на унапређењу сарадње са Одсеком за генетику и центрима ван ИМЗ у циљу дијагностике генетски узрокованих епилепсија
- Наставак развоја и имплементације психосоцијалне интервенције, кроз индивидуални рад и групе пацијената са епилепсијом у циљу дестигматизације и социјалног оснаживања.
- Увођење нових метода и инструмената неуропсихолошке процене деце и одраслих пацијената са неуролошким, психијатријским и развојним поремећајима који се лече у Одсеку и другим организационим јединицама ИМЗ.
- Примена различитих протокола за примену рТМС у лечењу депресије, као и других психијатријских обољења и којима је примена ове методе одобрена, у складу са водичима за лечење психијатријских обољења.
- Увођење и развој протокола за интегративну психијатријску (клиничку), квантитативну електроенцефалографску и неуропсихолошку процену ефикасности рТМС.

Служба за научно-истраживачку и образовну делатност “Проф. др Предраг Каличанин”

ОЦ 1: Превенција менталних поремећаја и унапређење менталног здравља

- Интензивирање онлајн кампања – Развијати и промовисати кампање на друштвеним мрежама и сајту Института како би се повећао досег и подигла свест јавности о важности менталног здравља.

- Ажурирање едукативних ресурса – Развити интерактивне садржаје, водиче и материјале који ће бити доступни јавности ради едукације и превенције менталних поремећаја.

ОЦ 2: Побољшање квалитета услуге

- Унапређење дигиталних алата за истраживаче – Развити дигиталне платформе и базе података које ће омогућити бржу обраду информација и оптимално коришћење истраживачких ресурса.
- Опремање простора за рад НИО - успоставити јасну структуру у циљу побољшања координације и подршке истраживачима.

ОЦ 3: Унапређење компетенција стручњака кроз образовање и научно-истраживачки рад

- Проширење онлајн курсева и едукација – Повећати број онлајн курсева за стручњаке и наставити акредитацију програма континуиране едукације за запослене.
- Јачање међународне сарадње – Сарађивати са међународним истраживачким центрима и образовним институцијама ради размене искустава и унапређења квалитета истраживања.
- Успостављање партнерстава – Сарађивати са организацијама које подржавају ментално здравље, укључујући истраживачке и здравствене установе, ради координисаних активности.

ОЦ 4: Оснаживање ресурса и капацитета ИМЗ

- Кроз истраживања на ИМЗ оствариваће се задаци последипломског унапређивања запослених (докторске и мастер-студије), као и учешће у различитим пројектима чији су носиоци ИМЗ или друге институције чиме се јача научна компетентост.
- Развој медијских и комуникацијских вештина истраживача – Омогућити обуке истраживачима за презентацију рада у медијима и комуникацију са јавношћу.
- Проширење едукативних програма за младе лекаре – Повећати обим програма за младе лекаре, укључујући програме практичне обуке у области истраживања менталног здравља.
- Формирање Центра изузетних вредности „PSY.rs“ – Подржати Центар како би постао водећа платформа за истраживање и иновације у менталном здрављу у региону, укључујући и пружање могућности за специјализоване обуке.

Допринос укупним циљевима: Јачање ресурса и научно-едукативних капацитета директно доприноси унапређењу укупног рада Института, омогућавајући бољу превенцију, дијагностику и лечење менталних поремећаја, као и позиционирање Института као водеће установе у области заштите менталног здравља и као академског центра.

Ови акциони кораци осигуравају стратешки напредак у свим кључним областима, истовремено доприносећи побољшању здравља и добробити становништва.

Ресурси и капацитети ИМЗ

Поред процеса акредитације, у наредном петогодишњем периоду, фокус ће бити на даљем унапређењу ресурса и капацитета ИМЗ (људски кадар, опрема, простор као и финансирање), како би се успешно остварио општи циљ. Ово подразумева запошљавање нових људи недостајућих профила (и у складу са најављеном одлуком Владе РС о укидању забране запошљавања током 2020. године).

Додатна финансијска средства ће се обезбедити кроз аплицирање за различите фондове ЕУ али и других, билатералних донатора, те министарстава, што подразумева активно и континуирано праћење различитих могућности за финансирање, успостављање партнерстава са сродним

институцијама у земљи и иностранству. Ово подразумева и претходно оснаживање запослених за писање комплексних пројеката различитих донатора.

Приступачност Институт би се побољшала увођењем још једног лифта у другом крилу зграде као и постављањем рампе у делу ка Одељењу за консултативне послове за децу и омладину, односно лабораторију

Додатна средства ће бити усмерена и ка унапређењу технолошких услова рада. Актуелно технолошко друштвена ситуација захтева присуство институције на друштвеним мрежама, као и на вебсајту, јер је то начин на који велика број људи пронађе информације из области менталног здравља.

Нови вид рада који је посебно погодан за психијатрију је телепсихијатрија, односно психотерапија преко видео разговора. Такође, значајно је организовати едукације о утицају друштвених мрежа, правити селекцију презентованог материјала, организовати посебне форме едукативних семинара (*webinara*).

8. Праћење, оцена успешности и учење

Руководство ИМЗ се редовно састаје ради припреме кварталних извештаја које благовремено доставља на увид Управном одбору, при чему се записници са ових састанака похрањују у архиви ИМЗ.

Управни одбор је у обавези да размотри достављене извештаје и да мишљење о степену и квалитету реализације оперативног плана, о чему постоји писана информација у извештајима УО о активностима на реализацији плана, као и у записницима са седница УО.

Управни одбор Института за ментално здравље редовно разматра спровођење Стратешког плана, и то пре свега кроз извештавање о реализацији годишњих оперативних планова.

На основу ових извештаја, руководство предузима мере и активности у циљу постизања планираних резултата. У случају потребе, могуће је извршити ревизију Стратешког плана.

Институт је институција која континуирано учи, из сопственог и туђих искустава, из студија и пројеката и из непосредног рада са корисницима услуга. Култура учења почиње од свакодневног клиничког рада сваког појединца - професионалца, и преноси се на рад читаве организације. Процес учења омогућава да се идентификују проблеми, да се размењују информације међу запосленима али и са трећим лицима у складу са законским оквирима, као и да се стечено знање угради у будуће активности и планове рада. Оцена успешности се заснива на јасно дефинисаним показатељима квалитета рада.

Председник Управног одбора

Академик Владимир Костић с.р.

Анекс 1. Нормативни оквир Института за ментално здравље

Ред. број	НОРМАТИВНИ АКТ	Број Службеног гласника
1.	Устав Републике Србије	(„Сл. гласник РС“, бр. 98/2006 и 115/2021)
2.	Уставни закон за спровођење Устава у Републици Србији	(„Сл. гласник РС“, бр. 98/2006)
3.	Закон о државним и другим верским празницима у Републици Србији	(„Сл. гласник РС“, бр. 43/2001, 101/2007 и 92/2011)
4.	Закон о службеној употреби језика и писма	(„Сл. гласник РС“, бр.45/91,53/93,67/93,48/94,101/2005-др закон,30/2010,47/2018 и 48/2018)
5.	Закон о министарствима	(„Сл. гласник РС“, бр. 128/2020,116/2022, и 92/2023)
6.	Закон о спречавању корупције	(„Сл. гласник РС“, бр. 35/2019,88/2019,11/2021-аутентично тумачење,94/2021 и 14/2020)
7.	Закон о јавним службама	(„Сл. гласник РС“, бр.42/91,71/94,79/2005- и др. закон.81/2005- испр др. закона,83/2005- испр др. закона и 83/2014- др. закон)
8.	Правилник о организацији заштите од пожара према категорији угрожених од пожара	(„Сл. гласник РС“, бр. 6/2021)
9.	Закон о заштити од пожара	(„Сл. гласник РС“, бр. 111/2019,20/2015,87/2018, 87/2018-др.законои)
10.	Закон о приватном обезбеђењу	(„Сл. гласник РС“, бр. 104/2013,42/2015 и 87/2018)
11.	Закон о заштити података о личности	(„Сл. гласник РС“, бр. 87/2018)
12.	Закон о тајности података	(„Сл.гласник РС“, бр.104/2009)
13.	Правилник о заштити од пожара	(„Сл.гласник РС“, бр.22/2019)

Ред. број	НОРМАТИВНИ АКТ	Број Службеног гласника
14.	Кривични законик	(„Сл. гласник РС“, бр. 85/2005- испр., 72/2009,111/2009,121/2012,104/2013,108/2014,94/2016 и 35/2019)
15.	Закон о парничном поступку	(„Сл. гласник РС“, бр. 72/2011,49/2013- одлука УС,74/2013- одлука УС,55/2014,87/2018,18/2020, 10/2023- др. закон)
16.	Закон о привредним преступима	(„Сл. гласник РС“,бр.101/5005)
17.	Закон о родној равноправности	(„Сл.гласник РС“, бр.52/2021)
18.	Закон о спречавању насиља у породици	(„Сл. гласник РС“, бр. 94/2016 и 10/2023)
19.	Закон о судским вештацима	(„Сл. гласник РС“, бр. 44/2010)
20.	Закон о управним споровима	(„Сл.гласник РС“,бр. 111/2009)
21.	Закон о ванпарничном поступку	(„Сл.гласник РС“, бр.25/82,48/88 и „Сл. гласник РС“, бр.46/95- др.закон, 18/2005- 85/212,45/2013- др.закон,55/2014,6/2015,106/2015 др.закон и 14/2022)
22.	Закон о забрани дискриминације	(„Сл. гласник РС“, бр. 22/2009 и 52/2021)
23.	Закон о заштити пословне тајне	(„Сл. гласник РС“, бр. 53/2021)
24.	Закон о заштити узбуњивача	(„Сл.гласник РС“, бр.128/2014)
25.	Породични закон	(„Сл. гласник РС“, бр. 18/2005,72/2021 и др. Закон и 6/2015)
26.	Правилник о евиденцији и документацији о лицима према којима је извршено насиље у породици	(„Сл. гласник РС“, бр. 88/2023)
27.	Закон о јавној својини	(„Сл. гласник РС“, бр. 72/2011,88/2013,105/2014,104/2016- други закон,108/2016,13/2017,95/2018 и 153/2020)

Ред. број	НОРМАТИВНИ АКТ	Број Службеног гласника
28.	Закон о облигационим односима	("Сл. лист СФРЈ", 39/85, 45/89 - одлука УСЈ и 57/89, "Сл. лист СРЈ", бр. 31/93, "Сл. лист СЦГ", бр. 1/2003 - Уставна повеља и "Сл. гласник РС", бр. 18/2020)
29.	Закон о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама	("Сл. гласник РС", бр. 119/2012, 68/2015, 113/2017, 91/2019, 44/2021, 44/2021 - др. закон, 130/2021, 129/2021 - др. закон и 138/2022)
30.	Правилник о начину и поступку управљања фармацеутским отпадом	(„Сл. гласник РС“, бр. 49/2019)
31.	Закон о управљању отпадом	(„Сл. гласник РС“, бр. 6/2009, 88/2010, 14/2016, 95/2018 - др. закон и 35/2023)
32.	Закон о заштити животне средине	(„Сл. гласник РС“, бр. 135/2004, 36/2009, 36/2009 - др. закон, 72/2009 - др. закон, 43/2011 - одлука УС, 14/2016, 76/2018, 95/2018 - др. закон и 95/2018 - др. закон))
33.	Уредба о класификацији делатности	(„Сл. гласник РС“, бр. 54/2010)
34.	Закон о класификацији делатности	(„Сл.гласник РС“, бр.104/2009)
35.	Закон о поступку за упис у судски регистар	("Сл. лист СРЈ", бр. 80/94 и "Сл. гласник РС", бр. 55/2004 - др. закон)
36.	Закон о јавним службама	("Сл. гласник РС", бр. 42/91, 71/94, 79/2005 - др. закон, 81/2005 - испр. др. закона, 83/2005 - испр. др. закона и 83/2014 - др. закон)
37.	Закон о националном оквиру квалификација РС	("Сл. гласник РС", бр. 27/2018, 6/2020, 129/2021 - др. закон и 76/2023)
38.	Закон о високом образовању	("Сл. гласник РС", бр. 88/2017, 73/2018, 27/2018 - др. закон, 67/2019, 6/2020 - др. закони, 11/2021 - аутентично тумачење, 67/2021, 67/2021 - др. закон и 76/2023)
39.	Правилник о листи стручних, академских и научних звања	("Сл. гласник РС", бр. 6/2023 - пречишћен текст, 47/2023, 51/2023, 55/2023, 59/2023, 66/2023 - испр., 85/2023, 3/2024, 11/2024, 37/2024 и 57/2024)

Ред. број	НОРМАТИВНИ АКТ	Број Службеног гласника
40.	Закон о научно – истраживачкој делатности	("Сл. гласник РС", бр. 110/2005, 50/2006 - испр., 18/2010, 112/2015 и 49/2019 - др. закон)
41.	Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја	("Сл. гласник РС", бр. 120/2004, 54/2007, 104/2009, 36/2010 и 105/2021)
42.	Кодекс понашања у научно-истраживачком раду	(„Сл. гласник РС“, бр. 8/2007)
43.	Правилник о личној заштитној опреми	(„Сл.гласник РС“, бр.23/2020)
44.	Правилник о прегледима лифтова у употреби	(„Сл. гласник РС“, бр. 15/2017)
45.	Закон о заштити менталног здравља	(„Сл. гласник РС“, бр. 45/2013)
46.	Закон о заштити података о личности	(„Сл. гласник РС“, бр. 87/2018)
47.	Закон о буџетском систему	("Сл. гласник РС", бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 - испр., 108/2013, 142/2014, 68/2015 - др. закон, 103/2015, 99/2016, 113/2017, 95/2018, 31/2019, 72/2019, 149/2020, 118/2021, 138/2022, 118/2021 - др. закон и 92/2023)
48.	Закон о буџету РС за 2014. годину	(„Сл. гласник РС“, бр. 92/2023, 79/2024)
49.	Закон о рачуноводству	(„Сл. гласник РС“, бр. 73/2019, 44/2021-др. закон)
50.	Закон о ревизији	(„Сл. гласник РС“, бр. 73/2019)
51.	Одлука о јединственом кодексу за уношење шифара и података у евиденцијама у области рада	(„Сл. гласник РС“, бр. 56/2018)
52.	Посебан колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач република србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе	(„Сл.гласник РС“,бр. 96/2018, 58/2020 – анекс 1)

Ред. број	НОРМАТИВНИ АКТ	Број Службеног гласника
53.	Правилник о евиденцијама у области безбедности и здравља на раду	(„Сл.гласник РС“, бр.62/2007 и 102/2015)
54.	Правилник о мерама за време трудноће	(„Сл.гласник РС“,бр. 102/2016)
55.	Правилник о начину и поступку процене ризика на радном месту и у радној околини	(„Сл. гласник РС“, бр. 72/2006, 84/2006 - испр., 30/2010 и 102/2015)
56.	Потврде о спречености за рад	(„Сл. гласник РС“, бр. 1/2002)
57.	Правилник о поступку мирног решавања радних спорова	(„Сл. гласник РС“, бр. бр. 12 од 8. фебруара 2005, 84 од 4. октобра 2005, 1 од 11. јануара 2019.)
58.	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад на радном месту	(„Сл. гласник РС“, бр.21/2009 и 1/2019)
59.	Правилник о упису синдиката у регистар	(„Сл. гласник РС“, бр. 50/2005)
60.	Закон о безбедности и здравља на раду	(„Сл.гласник РС“,бр. 35/2023)
61.	Закон о евиденцијама у области рада	(„Сл. лист СРЈ“, бр. 46/96 и „Сл. гласник РС“, бр. 101/2005 - др. закон и 36/2009 - др. закон)
62.	Закон о мирном решавању радних спорова	(„Сл.гласник РС“,бр. 125/2004,104/2009 и 50/2018)
63.	Закон о раду	(„Сл. гласник РС“, бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 - одлука УС, 113/2017 и 95/2018 - аутентично тумачен
64.	Закон о спречавању злостављања на раду	(„Сл.гласник РС“,бр. 36/2010)
65.	Закон о штрајку	(„Сл. лист СРЈ“, бр. 29/96 и „Сл. гласник РС“, бр. 101/2005 - др. закон и 103/2012 - одлука УС)
66.	Уредба о каталогу радних места у јавним службама и другим организацијама у јавном сектору	(„Сл.гласник РС“,бр. 43/2018)

Ред. број	НОРМАТИВНИ АКТ	Број Службеног гласника
67.	Уредба о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама	("Сл. гласник РС", бр. 44/2001, 15/2002 - др. уредба*, 30/2002, 32/2002 - испр., 69/2002, 78/2002, 61/2003, 121/2003, 130/2003, 67/2004, 120/2004, 5/2005, 26/2005, 81/2005, 105/2005, 109/2005, 27/2006, 32/2006, 58/2006, 82/2006, 106/2006, 10/2007, 40/2007, 60/2007, 91/2007, 106/2007, 7/2008, 9/2008, 24/2008, 26/2008, 31/2008, 44/2008, 54/2008, 108/2008, 113/2008, 79/2009, 25/2010, 91/2010, 20/2011, 65/2011, 100/2011, 11/2012, 124/2012, 8/2013, 4/2014, 58/2014, 113/2017 - др. закон и 95/2018 - др. закон, 86/2019 - др. закон, 157/2020 - др. закон, 19/2021, 48/2021, 123/2021 - др. закон, 73/2023, 83/2023 и 119/2023)
68.	Закон о платама у државним органима и јавним службама	("Сл. гласник РС", бр. 34/2001, 62/2006 - др. закон, 63/2006 - испр. др. закона, 116/2008 - др. закони, 92/2011, 99/2011 - др. закон, 10/2013, 55/2013, 99/2014, 21/2016 - др. закон, 113/2017 - др. закони, 95/2018 - др. закони, 86/2019 - др. закони, 157/2020 - др. закони и 123/2021 - др. закони)
69.	Закон о систему плата у јавном сектору	("Сл. гласник РС", бр. 18/2016, 108/2016, 113/2017, 95/2018, 86/2019, 157/2020 и 123/2021)
70.	Закон о пензијском и инвалидском осигурању	("Сл. гласник РС", бр. 34/2003, 64/2004 - одлука УСРС, 84/2004 - др. закон, 85/2005, 101/2005 - др. закон, 63/2006 - одлука УСРС, 5/2009, 107/2009, 101/2010, 93/2012, 62/2013, 108/2013, 75/2014, 142/2014, 73/2018, 46/2019 - одлука УС, 86/2019, 62/2021, 125/2022, 138/2022 и 76/2023)
71.	Закон о јавном здрављу	(„Сл.гласник РС“,бр. 15/2016)
72.	Закон о коморама здравствених радника	("Сл. гласник РС", бр. 107/2005, 99/2010 и 70/2017 - одлука УС)
73.	Закон о лековима и медицинским средствима	("Сл. гласник РС", бр. 30/2010, 107/2012, 113/2017 - др. закон и 105/2017 - др. закон)
74.	Закон о медицинским средствима	(„Сл.гласник РС“,бр. 105/2017)
75.	Закон о правима пацијената	(„Сл.гласник РС“,бр. 45/2013, 25/2019 – др. закон)
76.	Закон о заштити становништва од изложености дуванском диму	(„Сл.гласник РС“,бр. 30/2010)

Ред. број	НОРМАТИВНИ АКТ	Број Службеног гласника
77.	Закон о заштити становништва од заразних болести	(„Сл.гласник РС“,бр. 15/2016, 68/2020, 139/2020)
78.	Закон о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства	(„Сл.гласник РС“,бр. 92/2023
79.	Закон о здравственој заштити	(„Сл.гласник РС“,бр. 25/2019,92/2023- аутентично тумачење)
80.	Закон о здравственом осигурању	(„Сл.гласник РС“,бр. 25/2019 и 92/2023)
81.	Уредба о Плану мрежа здравствених установа	(„Сл. гласник РС", бр. 5/2020, 11/2020, 52/2020, 88/2020, 62/2021, 69/2021, 74/2021 и 95/2021)
82.	Уредба о обиму и садржају здравствене заштите становништва	(„Сл. гласник РС", бр. 5/2020, 11/2020, 52/2020, 88/2020, 62/2021, 69/2021, 74/2021 и 95/2021)
83.	Уредба о програму рада, развоја и организацији интегрисаног, здравственог, информационог система – „Е-здравље“	(„Сл.гласник РС“,бр. 55/2009)
84.	Закон о централном регистру обавезног социјалног осигурања	(„Сл.гласник РС“,бр. 95/2018 и 91/2019)
85.	Закон о доприносима за обавезно социјално осигурање	(„Сл. гласник РС", бр. 84/2004, 61/2005, 62/2006, 5/2009, 52/2011, 101/2011, 7/2012 - усклађени дин. изн., 8/2013 - усклађени дин. изн., 47/2013, 108/2013, 6/2014 - усклађени дин. изн., 57/2014, 68/2014 - др. закон, 5/2015 - усклађени дин. изн., 112/2015, 5/2016 - усклађени дин. изн., 7/2017 - усклађени дин. изн., 113/2017, 7/2018 - усклађени дин. изн., 95/2018, 4/2019 - усклађени дин. изн., 86/2019, 5/2020 - усклађени дин. изн., 153/2020, 6/2021 - усклађени дин. изн., 44/2021, 118/2021, 10/2022 - усклађени дин. изн., 138/2022, 6/2023 - усклађени дин. изн., 92/2023 и 6/2024 - усклађени дин. изн.)
86.	Уредба о садржини, обрасцу и начину подношења јединствене пријаве на обавезно социјално осигурање	(„Сл.гласник РС“,бр. 132/2021)

Ред. број	НОРМАТИВНИ АКТ	Број Службеног гласника
87.	Закон о финансијској подршци породици са децом	("Сл.гласник РС" бр. 113/2017, 50/2018, 46/2021 - одлука УС, 51/2021 - одлука УС, 53/2021 - одлука УС, 66/2021, 130/2021, 43/2023 - одлука УС, 62/2023, 11/2024 - одлука УС и 79/2024)
88.	Закон о остваривању права на здравствену заштиту деце, трудница и породиља	(„Сл.гласник РС“,бр. 104/2013)
89.	Закон о заштити лица са менталним сметњама	(„Сл.гласник РС“,бр. 45/2013)
90.	Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом	(„Сл.гласник РС“,бр. 33/2006 и 13/2016)
91.	Закон о друштвеној бризи о деци	("Сл. гласник РС", бр. 49/92, 29/93, 53/93, 67/93, 28/94, 47/94, 48/94, 25/96, 29/2001, 16/2002 - др. закон, 62/2003 - др. закон, 64/2003 - испр. др. закона, 101/2005 - др. закон, 18/2010 - др. закон и 113/2017 - др. закон)
92.	Правилник о ближим условима за примену физичког спутавања и изолације лица са менталним сметњама која се налазе на лечењу у психијатријским установама	(„Сл.гласник РС“,бр. 94/2013)
93.	Закон о условима за обављање психолошке делатности	(„Сл.гласник РС“,бр. 25/1996) („Сл.гласник РС“,бр. 101/2005)
94.	Општи протокол о поступању и сарадњи установа, органа и организација у ситуацијама насиља над женама у породици и у партнерским односима	Није објављен у Службеном гласнику
95.	Општи протокол за заштити деце од злостављања и занемаривања	Није објављен у Службеном гласнику
96.	Посебни протокол система здравствене заштите за заштиту деце од злостављања и занемаривања	Није објављен у Службеном гласнику
97.	Стратегија јавног здравља у Републици Србији 2018–2026. године: 61/2018-6	„Службени гласник РС“, број 61 од 8. августа 2018.

Ред. број	НОРМАТИВНИ АКТ	Број Службеног гласника
98.	Програм о заштити менталног здравља у Републици Србији за период 2019-2026. године	„Службени гласник РС“, број 84/2019
99	Акциони план за спровођење Програма о заштити менталног здравља у Републици Србији за период 2019-2026. године	„Службени гласник РС“, број 84/2019